

БЪЛГАРОЕЗИЧНА ВЕРСИЯ

Ето трите варианта на това изречение:

Лаврентиевски ръкопис (по изданието на Лихачов от 1950 г.):
...И отъ тѣхъ варягъ прозвася Руская земля...

Ипатиевски ръкопис (репринт от първото издание, 1962 г.):
... и ѿ тѣхъ Варягъ. прозваса Руская земля...

Радзивиловски ръкопис (академично издание, 1989 г.):
...И от тех варягов прозвася Руская земля Новгород...

За смисъла и значението на това изречение всички руски и неруски изследователи на руските летописи (освен един единствен, на чиято интерпретация ще се спрем малко по-долу) са единодушни и в български превод то означава: „заради тези варяги [Новгород] беше наречен Руска земя“. Името на града, Новгород, липсва в двата първи ръкописа и в почти всички останали, освен в Радзивиловския препис – въпреки това изследователите допускат неговото съществуване в прототекста на летописите, макар и следващото изречение да води до пълно недоразумение: „Новгородци же – те люди от варяжского рода, а прежде были словене“ – или в български превод според тълкуванието на руските изследователи: „новгородците са хората от варяжки произход, а преди [те] били словени“. Значи по-рано новгородците били словени/славяни, а след това [кога не се казва], станали от варяжки произход. Че битието и племенната принадлежност могат да се изменят, съвременният читател знае сега много добре, и то не само от старата история, а от събитията, на които е очевиден. Но с измяната на племенната или националната принадлежност не се изменя етническият произход – дори когато това твърдят учебниците и медиите. В конкретния случай историците привеждат за обяснение и предшестващия текст от руския *Разказ за миналите години*, където се съобщава, че в далечния европейски север живеел народ, наричан „рус“ или „руси“ и че тези „руси“ били „варяги“. Но на същото място се казва: „Те варяги назывались русью, как другие называются шведы, а иные норманы и англы, а еще иные готландцы“ – бълг.: „онези варяги се наричали руси, както други се наричали шведи, а други пък готландци“. Значи думата **варяги** тук не означава националност, а общата професия или занаят, с която тези народи с различен етнически произход си изкарвали препитанието – по законен или по разбойнически начин. Те са постъпвали на служба у другите европейски народи в продължение на цялото средновековие, а за тяхната дейност има обширна литература и много народни предания. И тяхната служба не е била да властват върху тези народи, а да им служат и ги защитават от врагове.

Недоразуменията при опита да се обяснят явните противоречия в превода на съвременен руски език идват единствено поради твърдото убеждение на руските учени, че съответният текст от руската летописна повед е писан от руски автор според правилата на руския език и неговата граматика. В действителност обаче авторът на този текст е очевидно българин, който мисли и пише на български език според правилата на българската граматика. И в конкретния случай не се казва, че жителите на Новгород били по произход варяги, а преди това (?) били словени/славяни. Казва се, че варягите *нарекли* жителите на Новгород **новгородци**, а преди това те, новгородците, се наричали **словени** – не **славяни**. Славяни ги нарекли руските автори и политици едва през XVII век.